

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-337/20-1

Kohtuasi C-337/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

23. juuli 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (Prantsusmaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

16. juuli 2020

Hagejad:

DM

LR

Kostja:

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM)

[...]

COUR DE CASSATION'I (CHAMBRE COMMERCIALE, FINANCIÈRE ET ÉCONOMIQUE) (KASSATSIOONIKOHUS (KAUBANDUS-, RAHANDUS- JA MAJANDUSASJADE KODA) (PRANTSUSMAA))

16. JUULI 2020. AASTA KOHTUOTSUS

Menetledes kassatsioonkaebust, mille on esitanud:

- 1) DM, kelle elukoht on [...] La Ciotat,
- 2) LR, kelle elukoht on [...] Cassis,

Cour d'appel d'Aix-en-Provence'i (Aix-en-Provence'i apellatsioonikohus) [...] 6. aprilli 2017. aasta kohtuotsuse peale kohtuasjas, mille pooled on caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes Provence, asukoht [...] Aix-en-Provence [...],

vastustaja kassatsioonimenetluses;

Kassaatorid põhjendavad oma kassatsioonkaebust kahe väitega, mis on lisatud käesolevale kohtuotsusele.

[...] [lk 2]

[...][menetlust puudutavad märked]

[L]a chambre commerciale, financière et économique de la Cour de cassation (kassatsioonikohtu kaubandus-, rahandus- ja majandusajade koda), [...] olles vastavalt seadusele nõu pidanud, on teinud käesoleva kohtuotsuse.

Faktilised asjaolud ja menetlus

1. Vaidlustatava kohtuotsuse (Aix-en-Provence, 6. aprill 2017) kohaselt nõustus äriühing Caisse régionale de Crédit agricole mutuel Alpes Provence (edaspidi „pank“) 22. detsembri 2008. aasta aktiga andma äriühingule Groupe centrale automobiles (edaspidi „äriühing GCA“), mille juhataja oli DM, arvelduskrediiti, mida tagas LRi solidaarkäendus. Peale selle krediitilepingu ülesõtmist nõudis pank maksmist käendajalt, kes väitis, et olles teinud autoriseerimata krediidikorraldusi kolmandatele isikutele oli pank toime pannud rikkumise ja et nende krediidikorralduste summa tuli tasaarveldada tema võlaga.
2. Cour d'appel (apellatsioonikohus) pidas LRi vastuväiteid vastuvõetamatuks, leides, et rahandusseadustiku (code monétaire et financier) artikli L.133-24 kohaselt oli äriühingul GCA vaidlusaluste tehingute vaidlustamiseks 13-kuuline aegumistähtaeg ja kui tähtaja kulgemise oleks peatanud 3. märtsil 2011 vahetatud kirjad, milles äriühingu GCA juhataja küsis nende tehingute kohta teavet, hakkas sellest päevast kulgema uus 13-kuuline aegumistähtaeg. Cour d'appel (apellatsioonikohus) järeldas sellest, et kuna vaidlusalused ülekanded vaidlustati alles 15. mai 2013. nõuetes, oli aegumine toimunud.
3. DM ja LR väidavad selle kohtuotsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse põhjenduseks, et rahandusseadustiku artikkel L.133-18, mis pakub võimalust kasutaja poolt pangale teatatud autoriseerimata maksetehingute viivitamatuks tagasimaksmiseks, ei piira panga üldise õiguse kohast lepingulist vastutust muu hulgas hoolsuskohustuse täitmata jätmise korral, kui on tõendatud selle tõttu saadud kahju, ning et otsustades [lk 3] vastupidist on cour d'appel (apellatsioonikohus) rikkunud tsiviilseadustiku (code civil) artiklit 1147 sõnastuses, mis eelnes 10. veebruari 2016. aasta määrusega muudetud sõnastusele, ja sama seadustiku artiklit 1937.

4. Kuna selle väite esitas LR käendajana, siis tuleb täpsustada, et solidaarvõlgnik, „kes käendab kohustust, on kohustatud võlausaldaja ees täitma selle kohustuse, kui võlgnik seda ei täida“ (tsiviilseadustiku artikkel 2288). Tsiviilseadustiku artikli 2313 esimeses lõigus on sätestatud, et „käendaja võib esitada võlausaldajale kõiki vastuväiteid, mida oleks võinud esitada põhivõlgnik ise ja mis on võlaga seotud“ ja „eelkõige nõuda selle hüvitamist, mida võlausaldaja võlgneb põhivõlgnikule“ [viited liikmesriigi kohtupraktikale]. Seda reeglit saab kohaldada, kui võlausaldaja on põhivõlgniku suhtes toime pannud rikkumise, mille puhul ta on tsiviilõiguslikult vastutav ja seega kohustatud maksma asjaomasele põhivõlgnikule hüvitist talle tekitatud kahju eest.
5. Tsiviilseadustiku artiklist 1147 tuleneb, et mis tahes lepingulise kohustuse täitmata jätmise eest, mis on kohustuse võlausaldajale tekitanud kahju, peab selle kohustuse võlgnik vastutama. Kohtupraktikas rakendatakse tekkinud kahju täieliku hüvitamise põhimõtet, mille kohaselt tuleb „kahjustatud isik asetada olukorda, milles ta oleks olnud, kui kahju põhjustanud asjaolu ei oleks esinenud“ [...] [viited liikmesriigi kohtupraktikale].
6. Rahandusseadustiku artiklis L.133-18, mida on muudetud 15. juuli 2009. aasta määrusega nr 2009-866 ja millega võeti üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta direktiivi 2007/64/EÜ makseteenuste kohta siseturul (edaspidi „1. makseteenuste direktiiv“) artikkel 58 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul (edaspidi „2. makseteenuste direktiiv“) artikkel 71, millega see on olulisi muudatusi tegemata asendatud, on sätestatud: „Makseteenuse pakkuja maksab kasutaja poolt artiklis L.133-24 sätestatud tingimustel teada antud autoriseerimata maksetehingu puhul maksjale viivitamata tagasi autoriseerimata tehingu summa ning, kui see on kohaldatav, taastab debiteeritud kontol olukorra, mis oleks olnud, kui autoriseerimata maksetehing ei oleks toimunud.

Maksja ja makseteenuse pakkuja võivad lepingus kokku leppida täiendavas hüvitisel.“
7. Rahandusseadustiku artikli L.133-24 esimeses lõigus, mida on muudetud samade õigusaktidega, on sätestatud: „Makseteenuse [lk 4] kasutaja teavitab oma makseteenuse pakkujat liigse viivituse ja hiljemalt 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva autoriseerimata või vääralt täidetud maksetehingust, muidu see õigus lõpeb, välja arvatud juhul, kui makseteenuse pakkuja ei esitanud teavet selle maksetehingu kohta või ei teinud seda teavet kättesaadavaks koosõlas III raamatu 1. jao IV peatükiga.“
8. Eelviidatud artikli 58 „Autoriseerimata või vääralt maksetehingust teatamine“ kohaselt „[m]akseteenuse kasutajal on õigus nõuda makseteenuse pakkujalt vigade kõrvaldamist üksnes juhul, kui ta pärast nõude esitamise aluseks olevast autoriseerimata või vääralt täidetud maksetehingust, sealhulgas artikli 75 kohastest maksetehingutest teadlikuks saamist teatab sellest oma makseteenuse pakkujale liigse viivituse ja hiljemalt 13 kuu jooksul pärast debiteerimise

kuupäeva, välja arvatud juhul, kui makseteenuse pakkuja ei esitanud teavet selle makstehingu kohta või ei teinud seda teavet kättesaadavaks kooskõlas III jaotisega.“

9. 1. makseteenuste direktiivi artikli 60 „Makseteenuse pakkuja vastutus autoriseerimata maksetehingute korral“ kohaselt

„1. Ilma et see piiraks artikli 58 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et makseteenuse pakkuja maksab autoriseerimata maksetehingu puhul maksjale viivitamata tagasi autoriseerimata maksetehingu summa ning, kui see on kohaldatav, taastab debiteeritud maksekontol olukorra, mis oleks olnud, kui autoriseerimata maksetehing ei oleks toimunud.

2. Täiendava rahalise hüvitamise võib määrata vastavalt õigusaktidele, mida kohaldatakse lepingu suhtes, mis on sõlmitud maksja ja tema makseteenuse pakkuja vahel.“

10. Kassatsioonkaebus puudutab eelnimetatud direktiividega, mis on üle võetud rahandusseadustiku artiklitega L.133-18 ja L.133-24, kehtestatud vastutuskorra ja üldise õiguse kohase lepingulise tsiviilvastutuse vahelist seost. Eelkõige tõusetub küsimus, kas direktiividega, milles seda küsimust ei täpsustata, korraldatud vastutuskord välistab vastutuse muul alusel.
11. Kuna Euroopa Liidu Kohus ei näi olevat selles küsimuses otsust teinud, tuleb talt seda küsida.

ESITATUD PÕHJENDUSTEST LÄHTUDES, kohus:

Võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 267; [lk 5]

Esitab Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotluse vastuse saamiseks järgmistele küsimustele:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta direktiivi 2007/64/EÜ makseteenuste kohta siseturul ning direktiivide 97/7/EÜ, 2002/65/EÜ, 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ muutmise ning direktiivi 97/5/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta, artiklit 58 tuleb tõlgendada nii, et sellega kehtestatakse autoriseerimata või väärade maksetehingute puhul makseteenuse pakkuja vastutuse kord, mis välistab mis tahes üldise õiguse kohase tsiviilvastutuse hagi, mille aluseks on samade asjaolude tõttu liikmesriigi õigusest sellele teenusepakkujale tulenevate kohustuste täitmata jätmine, eriti juhul, kui makseteenuse kasutaja ei ole makseteenuse pakkujat 13 kuu jooksul pärast debiteerimist teavitanud, et makseteenus ei olnud autoriseeritud või oli väär?

2. Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, siis kas sama artikliga on vastuolus see, et makseteenuste kasutaja käendaja tugineb käendatud võlasumma vaidlustamiseks samade asjaolude tõttu makseteenuse osutaja ehk käenduse võlausaldaja üldise õiguse kohasele tsiviilvastutusele?

[...][menetlust puudutavad märked] [lk 6]

Käesoleva kohtuotsuse LISAS ESITATUD VÄITED

DMi ja LRi [...] eest esitatud väited

ESIMENE KASSATSIOONKAEBUSE VÄIDE

[...] [lk 7] [...]

[...] [lk 8] [...] [kassatsioonkaebuse esimene väide, mis käsitleb tarbijaõigust, ei puuduta eelotsuse küsimusi]

TEINE KASSATSIOONKAEBUSE VÄIDE (teine võimalus)

Vaidlustatavale kinnitavale kohtuotsusele heidetakse ette, et LRi vastuväiteid äriühingu Groupe Central Automobiles nimel avatud kontolt eri äriühingutele tehtud kredithalduste summade kohta loeti aegumise tõttu vastuvõetamatuks ja et seega mõisteti LRilt välja 96 019,36 eurot, millele lisandus kokkulepitud määruga viivis, mida arvestatakse alates 26. märtsist 2012, kohustuse täitmiseks, mis tuleneb solidaarsest käendusest, millega tagatakse äriühingu Groupe Central Automobiles nimel avatud arvelduskonto [...] kasutamine;

PÕHJUSTEL, ET LR väidab, et pank on pannud kolmandatele äriühingutele autoriseerimata kredithaldusi tehes toime rikkumise ja et nende otsekorduste summa tuleb tema võlga tasaarveldada; et Crédit Agricole väidab vastupidi, et tegemist on põhivõlgniku puhtalt isikliku vastuväitega, mida käendajal ei ole alust [lk 9] esitada, et tema võla suurus on lõplikult kindlaks määratud Tribunal de commerce de Toulon'i (Touloni kaubanduskohus) 23. oktoobri 2012. aasta otsusega ja et igal juhul on äriühing SARL GCA otsekordustega nõus olnud; et esimene kohus on õigesti leidnud, et tegemist ei ole võlgniku isikliku vastuväitega, vaid võlga lahutamatu seotud vastuväitega, mida käendajal on alust võlausaldajale esitada; et rahandusseadustiku artikli L.133-24 kohaselt oli äriühingul SARL GCA nende otsekorduste vaidlustamiseks aega 13 kuud; et kui selle tähtaja kulgemise võisid peatada 3. märtsil 2011 vahetatud kirjad, milles äriühingu SARL GCA juhataja küsis nende tehingute kohta teavet, siis hakkas sellest kuupäevast kulgema uus 13-kuuline tähtaeg; et vaidlusaliste kredithalduste vaidlustamine toimus alles 15. mai 2013. aasta nõuetes ja aegumine on järelikult toimunud;

NING OMAKS VÕETUD PÕHJUSTEL, ET LR väidab teise võimalusena, et summad tuleb tasuda põhivõlgnikule CGA-le, kuna panga otsekordused olid autoriseerimata; et kuni 2011. aastani usaldati raamatupidamise kontrollimine FW-le; et Crédit Agricole oli maksekäsundita ja allkirjastatud nõusolekuta maksekordusi tehes toime pannud lepingu rikkumise; et ta nõudis pangalt kontode kogu väljavõtte esitamist ja [asjaomase panga-] konto [...] jäägi arvutamist, võttes arvesse tühistatud otsekordusi; et LR arvutas nende otsekorduste summaks 94 123,26 eurot; et pank vastab, et tegemist on

põhivõlgniku isikliku vastuväitega, millele käendaja ei saa kehtivalt tugineda; et see argument ei ole asjakohane: LR käendas kõnealuse pangakonto arvelduskrediidi kasutamist; et seega ei kuulu vastuväide isiklikult äriühingule SARL GCA, vaid puudutab otseselt ka käendajat; et pank Crédit Agricole väitis vastupidi just seda, et põhivõlgnik ei ole vaidlustanud temalt välja nõutavat summat tribunal de commerce de Toulon'is (Touloni kaubanduskohus), kes mõistis temalt välja arvelduskrediidi summa, mida LR nüüd vaidlustab [...]; et peale selle tugineb LR tsiviilseadustiku sätete kohaldamisele, kuigi kontode kasutamist reguleerivad rahandusseadustiku sätted ning täpsemalt artiklid L.133-25 ja L.133-6-1; et selles seadustikus ei ole sätestatud, et kontolt otsekorralduse tegemiseks tuleb anda kirjalik nõusolek; et need otsekorraldused esinevad asjaomase konto väljavõttes ja seda alates 2008. aastast ning on tehtud äriühingutele ETRA FI, FLEX CALL, RF SOLUTION ja AZUR CONSEIL; et Crédit agricole esitab kohtuistungil äriühingu GCA juhataja DMi välja kirjutatud tšekid äriühingu RF SOLUTION kasuks samas summas kui otsekorraldused, mida LR nüüd vaidlustab; et viimase, 1. aprillil 2009. aastal väljastatud tšeki alusel on tehtud otsekorraldused samas summas ja [lk 10] sama perioodi järgides kord kuus; et kui DM hakkas 2011. aasta märtsis pangalt e-posti teel teavet küsima, ei ole mõeldav, et majandus- või kutsetegevuses tegutsev isik lasi nendel otsekorraldustel küsimusi esitamata jätkuda; et igal juhul pidi äriühing tehingud vaidlustama 13 kuu jooksul, nagu on sätestatud rahandusseadustiku artiklis L.133-25; et LRi poolt nüüd esitatud vastuväited on vastuvõetamatud, kuna see õigus on aegunud; et lisaks sellele ei ole Crédit Agricole'ile esitatud äriühingu GCA bilansse, mis oleksid võimaldanud kontrollida, kas maksed äriühingutele, mis kuulusid nende raamatupidajale, ei kujutanud endast tasu, millest oleks maha arvestatud selle äriühingu maksud, vähendades veelgi selle kogukäivet, kahtlusi kinnitab asjaolu, et kui need otsekorraldused olid tehtud raamatupidajale FW kuuluvatele äriühingutele, ei ole teda uuritud seoses nende summade ebaseadusliku omastamisega; et nende asjaolude tõttu on tõendatud, et äriühing GCA on andnud nõusoleku nüüd LRi poolt vaidlustatud otsekorraldustele ja tema antud käendusega tasaarveldamise nõue lükatakse tagasi; et LRilt mõistetakse seega Caisse Régionale Agricole Mutuel Alpes Provence'i kasuks välja 96 019,39 eurot, millele lisandub kokkulepitud määraga viivis, mida arvestatakse alates 26. märtsist 2012, kohustuse täitmiseks, mis tuleneb solidaarsest käendusest, millega tagatakse äriühingu SARL Groupe Central Automobiles nimel avatud arvelduskonto [...] kasutamist;

1. SAMAS KUI rahandusseadustiku artikkel L.133-18, mis pakub võimalust kasutaja poolt pangale teatatud autoriseerimata maksetehingute viivitamatuks tagasimaksmiseks, ei piira panga lepingulist vastutust muu hulgas tema kontrollikohustuse rikkumise korral, kui on tõendatud selle tõttu saadud kahju, oli cour d'appel (apellatsioonikohus) rikkunud tsiviilseadustiku artiklit 1147, mis on käesoleval juhul kohaldatav ja mis muudeti sama tsiviilseadustiku artiklits 1231-1, ja artiklit 1937, kui ta otsustas, lugedes LRi vastuväited äriühingu Groupe Central Automobiles nimel avatud kontolt eri äriühingutele tehtud kredittorralduste summade kohta aegumise tõttu vastuvõetamatuks, et „LR tugineb tsiviilseadustiku sätete kohaldamisele, kuigi selle konto kasutamist

reguleerivad rahandusseadustiku sätteid“, kui vaatamata rahandusseadustiku artiklile L.133-18, mis käsitleb autoriseerimata maksetehinguid, võis LR tugineda panga lepingulisele vastutusele;

[...] **[lk 11]** [...] [kassatsioonkaebuse teise väite teine ja kolmas osa, mis käsitlevad menetlusnormide rikkumist, ei puuduta eelotsuse küsimusi]

TÖÖDOKUMENT